

Fitxa per la Nules-pèdia / Museu de memòria oral

Nom/Cognom	Marisol Ballester
Títol	Marisol Ballester, presidenta de la Caixa Rural
Categories	Història, economia
Data i lloc de l'entrevista	Dijous 28 de juny de 2018, seu de la Caixa Rural de Nules
Equip entrevistador	Nelo Vilar, Laura Yustas
Link	https://www.youtube.com/watch?v=b_3AotGEfhc&feature=youtu.be
Extracte	https://www.youtube.com/watch?v=0OSwM1bMUf8&feature=youtu.be

Sinopsi: Marisol Ballester, la primera dona en presidir una Caixa rural i moltes altres instàncies associades en l'àmbit de l'Estat, ens explica la funció de la Caixa Rural de Nules, des del seu passat quasi centenari com a Sindicat, la seua funció social i la relació amb el món agrícola i l'estat actual després de totes les fusions bancàries.

Resum / Transcripció:

Marisol Ballester és la presidenta de la Caixa Rural de Nules i de la Cooperativa Agrícola Sant Josep, dos entitats autònomes que tenen un mateix origen. Ens rep a la seua oficina en l'imponent edifici de la Caixa al carrer Major. La sumptuositat del marc de l'entrevista contrasta amb la seua naturalitat i proximitat.

DEL SINDICAT A LA CAIXA RURAL

Comencem parlant dels anteriors presidents de la Caixa: Vicent Canós, Jaume Ripollés, José Miralles (que era avi de Vicent Canós) i abans el fundador, que era Juan Abad Cantavella. Se'ls sap perquè no en són molts, diu que a Borriana hi ha moltíssims presidents. Juan Abad Cantavella va començar des del Sindicat agrícola. Conta que antigament hi havia dos sindicats en Nules: la UGT i el catòlic. El sindicat catòlic va funcionar a partir dels anys 20 amb Abad Cantavella de president (el Club de Tennis porta el seu nom). Una de les primeres coses que es van fer va ser construir deu cases al que s'anomenava "carrer de la Caixa" (l'actual carrer Cervantes). Es va donar un préstec a la

gent que volia viure allí. Anys després, cap a 1929, es van donar altres préstecs per als altres deu solars que quedaven. I el Col·legi Cervantes també es va fer des de la Caixa per als fills dels socis del Sindicat; volien gent culta i gent formada. També és interessant que, tot i ser un sindicat que es va separar de la UGT i era catòlic, a l'article 6 dels estatuts diu que té caràcter apolític, i encara en l'actualitat un company que era conseller de l'Entitat va haver de dimitir per a presentar-se a regidor amb un partit polític. Era catòlic però no es podia parlar de política. En la pràctica el sindicat inicial es va materialitzar en un *almacén de abonos*, que era un dels serveis que es van plantejar des de l'inici.

A partir d'aquells préstecs inicials van crear una secció de crèdit de la Cooperativa Agrícola Sant Josep que posteriorment es va escindir i va donar lloc a la Caixa Rural. Després de Guerra van anar a Madrid al Banc d'Espanya i els van donar un crèdit de 20 milions de pessetes, que aleshores era molt important, per poder reparar tots els danys causats per la contesa: carrers, carreteres, camins agrícoles, habitatges, etc. Una altra cosa curiosa és que la gent del Sindicat se'n va anar a la Guerra i quan va tornar va trobar tota la documentació al mig de la plaça perquè anaven a cremar-la; i és quan este altre senyor, José Miralles, que era de la Junta, va arreplegar tota la documentació i se la va emportar. Es conserva tota la documentació. Este home va ser president des de 1938 i durant molts anys. Tots els presidents han estat al voltant de 30 anys.

FUNCIO SOCIAL DE LA CAIXA

La història de Marisol Ballester al front de l'entitat és la següent: ella va entrar de vocal sense una idea molt clara del que era la Caixa Rural, pensant en ella com una entitat bancària convencional. Però la Caixa no té només una activitat econòmica: té una dedicació cultural, social i esportiva molt gran que és el que realment la diferencia dels bancs. [5 min.] Eixa activitat social durant molts anys ha fet molt de bé al poble; i continua fent molt de bé, però a ella li ha tocat una conjuntura molt més complicada que als seus precedents. Abans es podien fer moltes més coses perquè estaven els interessos molt alts i es guanyaven més diners; d'eixe rendiment es podia contribuir molt a la part social, de fet van participar en la construcció de la Residència de majors de la Mare de Déu de la Soledat, que encara està activa; van comprar una primera ambulància per a la Creu Roja, i han fet moltíssimes coses. A dia de hui continuen promocionant i subvencionant, per exemple, l'equip de handbol (del que té la proposta de patrocini sobre la taula); contribueixen a l'atletisme (carreres de Sant Roc, carreres de Festes...); ajuden a distintes ONG (Associació contra el càncer, Manos unidas...); etc., tant amb ajudes econòmiques com amb el préstec de les seues instal·lacions: el propi edifici de la Caixa Rural té un saló d'actes on es fan conferències, presentacions, concerts o graduacions, on actua la coral... Estan contínuament cedint les instal·lacions. El Congrés de citricultura es fa a la Caixa, possiblement perquè l'Espai Multifuncional de l'Ajuntament és molt gran i no reuneix les condicions de sonoritat, i el Teatre Alcázar també és excessiu per fer una simple xerrada. La Caixa ofereix els seus espais fent-se càrrec del cost de manteniment. Quant al casino, és l'enveja de tota la província, a més cuinen molt bé; encara és espai de reunió per a llauradors i per als prop de 6000 socis de la Caixa: mig poble!

A nivell esportiu col·laboren amb el futbol, amb el tenis (frontó, tenis i la seua escola infantil, pàdel...), que ara organitzen el WTA femení, d'àmbit internacional, gràcies a la qualitat de les jugadores [10 min.] però també de la de les seues pistes...

LA PRESIDÈNCIA DE LA CAIXA RURAL

Tornem al relat del seu pas per la Caixa de Nules: ella era vocal, li va agradar, havia estudiat dret i coneixia el món financer per son pare, director del Banc de València (la competència!) però també soci de la Caixa Rural com tots els que tenien terra a Nules. Li van proposar ser secretària amb Vicent Canós i va estar tres o quatre anys de secretària del Consell. Això li va anar molt bé i li va donar un bagatge tant a nivell financer com a nivell social. En este àmbit social és on hi ha més treball, perquè presidenta només en hi ha una però entitats en són vora huitanta, i quan fan un esdeveniment sempre volen que la presidenta vaja. Quan li van proposar ser presidenta la van agafar un poc de sobte, però va agrair la confiança i no va poder dir que no. Porta dos anys que li han passat molt ràpids, amb tots els canvis de l'economia actual, amb els interessos molt baixets i algunes dificultats. Quan van a demanar-li una subvenció s'han de passar uns filtres, ha de demostrar l'interés social, li l'han d'aprovar... Estan molt controlats, i li pareix molt bé, perquè creu que s'han fet moltes barbaritats. Les caixes rurals creu que no, que han sigut més les caixes d'estalvis. Pensa que si s'expliquen les dificultats la gent ho entén, i que la seua funció és eixa. Té un pressupost a principi d'any i l'ha de gestionar. Diu que potser hi ha gent més antiga que això no ho entén perquè abans no funcionava així, però que si hi ha transparència s'entén perfectament. No vol estar tants anys com els seus precedents, pensa que quatre anys és poc per a desenvolupar un projecte, però que potser huit anys siguen suficients i que s'ha de donar pas a altres persones. Fa poc van celebrar una assemblea: els números són bons, la gent està contenta...

LA COOPERATIVA AGRÍCOLA SANT JOSEP

Quant a la Cooperativa, l'edifici és molt bonic, es un projecte que va iniciar Vicent Canós que estava pràcticament acabat quan va entrar ella. L'antiga Cooperativa són unes naus que hi ha a l'altra punta del poble. Ella va entrar al Consell quan a la inauguració del nou edifici. [15 min.] Van muntar el Charter, que abans era una tendeta menudeta i on ara pots comprar de tot; van crear la targeta de soci, amb que rebaixen fins a un 3% el cost de la compra... A la part agrícola també li han donat un poc més de dinamisme, superant l'immobilisme del llaurador antic, i ara hi ha gent jove i innovadora. Han incorporat jardineria, pinsos, noves formes de cultiu, s'actualitza la informació en fitosanitaris, tenen un tècnic agrícola per ajudar a l'agricultor... La gent està contenta i quan hi ha resposta vol dir que estan fent-ho bé.

Ara han obert el comerç de la Mar, on no hi havia res més que alguna panaderia que tenia quatre pots de tomata. Fa tres anys van obrir el Súper, també xicotet, enguany l'han ampliat i la gent està encantadíssima. Açò té una funció social més enllà de l'econòmica.

LA FUNCIO AGRÍCOLA

Les caixes es van fer amb una funció agrícola que hui s'ha transformat: la part agrícola s'ha quedat en la Cooperativa. Tot i que venen d'una entitat única, el llaurador necessitava els préstecs més barats. L'any 1929 ja hi havia 258 socis i a dia de hui en són quasi 6000. I es donaven els préstecs per a la terra a molt bon interès... Després es van separar, però el Consell rector continua sent el mateix per a la Caixa Rural i per a la Cooperativa. També es van recolzar les cooperatives tarongeres: la Sónex 1 va nàixer de la Caixa, segurament del propi Consell per defendre al llaurador. Després es van crear les altres Sónex, la Nullexport, Cipla, potser massa per a un poble com Nules. Conta que

fa poc va estar en l'assemblea de la Federació de Cooperatives de la Comunitat Valenciana i els deien que a la província de Castelló en un any han tancat 14 cooperatives d'exportació (la Cooperativa Sant Josep és de suministres i serveis). També pot ser que siga perquè en van muntar massa: Nules va arribar a tindre'n quatre [20 min.]. Dos han caigut i diu que espera que les supervivents, Nulexport i Cipla, funcionen superbé.

Pensa que els crèdits agrícoles sempre han sigut molt competitiu, i ara en Cajamar hi ha una defensa clara del món agrícola, apostant per nous productes i per la modernització dels cultius. En el tema dels préstecs agrícoles sempre han sigut punters. L'any passat van signar un conveni amb l'Associació de Llauradors de Nules pel tema de les assegurances: els seus són més barats i s'ha arribat a crèdits a cost zero; quan els propietaris cobren la taronja ja van liquidant.

FUSIONS DE CAIXES

Quant a les fusions de caixes, diu que la seua no és una fusió tal qual; per exemple, Caixa Rural Sant Isidre de Castelló va desaparèixer perquè la va absorbir Cajamar; en canvi, els que van entrar voluntàriament per fer grup i consolidar balanços no s'han fusionat, són el Grup Cajamar, on Cajamar és la capçalera, però després hi ha set caixes més menudes que quan van veure eixa voràgine d'obligacions fiscals i financeres a què obliga el Banc Central Europeu es van adonar que no podien competir. Per exemple, només per a la burocràcia europea Cajamar té un departament. Ahí han eixit guanyant molt. Després sí que han tingut que transferir unes competències en què voldrien decidir, però «en el món en què estem vivint, on tot s'està globalitzant, quedar-se molt xicotets és interessant per al poble, perquè és la nostra Caixa, però quan eixes de Nules no som ningú». Ara continuen sent Caixa Rural Nules, perquè no han perdut l'autonomia, però en canvi diu que si al costat els posen "Grupo Cajamar", quan van a una empresa important tenen un suport, mentre que abans ni els escoltaven. Abans era una entitat agrícola, a l'agricultor se li donava el que volia, però no es podia competir amb una empresa perquè no es podien donar milions d'euros. Directament no els atenien. S'ha perdut un poc en competències però es va valorar, es va anar a Madrid i es va pensar que era interessant consolidar balanços. Cadascú té el seu balanç individual però quan es va a Europa és bo tindre un grup fort. Al món cooperatiu el Rabobank Nederland, el Crèdit Agricole... a nivell d'Europa són grandíssims. A dia de hui Cajamar són el grup cooperatiu més gran d'Espanya i dóna eixa visibilitat. També està la Caixa de Navarra, que és fortíssima, la Laboral, del País Basc... són cooperatives molt grans. Les cooperatives d'un poble com és Nules o Alqueries o Vilavella estan totes juntes... Borriana... Vila-real és gran i també va entrar. [25 min.] Com a presidenta Marisol té molt bona relació amb els presidents de les caixes que es van quedar soles; hi ha una Fundació de cooperatives de Castelló on la meitat estan en Cajamar i l'altra mitat encara són independents: Alcora, Onda, Cabanes, Betxí, Almassora... sis o set que són independents i sis o set que formen part del Grup Cajamar, i la Fundació funciona molt bé. A nivell de Cooperativa Agrícola està Intercoop, que està a Castelló, on Marisol està també en el Consell, i ahí sí que estan Almassora, Onda, Jérica... i altres que no tenen caixa rural, només hi ha cooperativa agrícola. I després a nivell de caixa rural com a tal estan el Grupo Cajamar, que fa un altre tipus de reunions i assemblees, i per un altre costat els que estan en la Fundació, on estan les del Grupo Cajamar (Alqueries, Borriana, Xilxes, Vilavella, Nules...) i altres que s'han quedat en la Fundació però que són independents. Marisol pensa que els va bé però es queixen molt a nivell de burocràcia,

perquè els demanen el mateix als xicotets de poble que al Grup Cajamar, que té grans departaments de recursos humans o a nivell jurídic. És una gran diferència. A Nules no es pot tindre un departament jurídic, el director s'ho ha de fer tot, i ho pot fer tot a nivell de carrer, però quan ja no és només amb el Banc d'Espanya com abans sinó també amb el Banc Central Europeu, creu que val la pena fer-se gran. Sense perdre la seua autonomia ni la identitat.

VIGÈNCIA DELS ESTATUTS

Li preguntem per la vigència dels antics estatuts, dels que ens ha parlat abans, i ens diu que sí que estan vigents i ens els mostra en un edició recent, amb totes les firmes dels fundadors. Es manté la funció social, que la distingeix d'una entitat financera més. Les caixes tenen una obra social: Caixabank, la Fundació Bancaixa, la Caixa i la seua obra social grandíssima...

A nivell de poble fan tot el que poden, fins i tot a nivell de barris: Sant Xotxim, Sant Joan, Mascarell... es col·labora en tots. Es treia a la dama i es participava activament en tot el que es podia.

Li agraïm la seua explicació cordial i generosa i tanquem l'entrevista. Tanmateix, fora de càmera ens conta que és la primera presidenta d'una Caixa Rural i d'una Cooperativa Agrícola, que com a dona està sola en la Fundació de les Caixes rurals de Castelló i que ho estava en la Federació de Caixes de l'Estat fins que ha arribat una altra companya. El seu itinerari personal, com a dona i com a professional, mereix una entrevista específica que confiem no tardar molt a realitzar. A més a més ens ha meravellat la seua eloqüència, la seua capacitat per al treball i per a la comunicació i la seua qualitat humana. Quedem per a una propera ocasió, en què a més a més ens puga parlar de les Casetes de la Mar com a presidenta de l'Associació Mare de Déu del Carme que reivindica la protecció de la primera fila de casetes, que són un patrimoni històric a defensar. Podeu veure-la, sobrada de recursos, explicant la seua problemàtica en <https://apuntmedia.es/va/entreteniment/programes/vist-en-tv/el-mati-a-punt/el-mati-a-punt.-11.06.2018>, minut 00:55:10 al 01:11:00, en el primer dia d'emissions de À Punt, la nova televisió pública valenciana.